

hiv kitaplarına böyle bir şerhin yazılmadığını belirtmektedir (*Buğyetü'l-vu'ât*, I, 567). Esterâbâdî, Basra nahiv ekolüne meyletmekle birlikte belli bir mektebe bağlanmayarak kendi görüş ve içtihadlarını esas almıştır. Bu husus İbnü'l-Hâcib'in katılmadığı görüşlerini eleştirmesinden de anlaşılmaktadır (*Ma'a'l-Mektebe*, s. 282). Ayrıca diğer nahivcilerin görüşlerini ortaya koymuş ve bunlara da eleştiriler yöneltmiştir. Esterâbâdî, İbnü'l-Hâcib'in muhtasar ifadelerini Kur'an, hadis, şiir, edebî sözler ve darbimesellerden şahidlerle açıklamıştır. Eserde yaklaşık 1000 beyit, 1000'i aşkın âyet, on iki atasözü, on bir fahih söz ve geleneğin aksine kırk bir hadis şahid olarak kullanılmıştır. Abdülkâdir el-Bağdâdî eserdeki hadislerin tahririni yapmış (*Tahrîcü eḥâdisi'r-Rađî fi Şerhi'l-Kâfiye*, nşr. Mahmûd Fa'câl, Demmâm 1414), *Hizânetü'l-edebî*'ni de şerhte geçen 957 şahid beyitin açıklamasına ayırmıştır. *Şerhu'l-Kâfiye* üzerine Sa'deddin et-Teftâzânî, Seyyid Şerîf el-Cürçânî ve Sirâceddin el-Halebî gibi âlimler hâşiye yazmıştır. Eserin birçok baskısı yapılmıştır (Tahran 1271; Tebriz 1274, 1298; İstanbul 1275, 1292, 1305 [Seyyid Şerîf el-Cürçânî'nin *Ta'likâtı* (hâşiyesi)], 1310; Leknev 1280/1863; Bulak 1299; Kazan 1302/1885, 1305, 1314/1896; Kahire 1305; nşr. Yûsuf Hasan Ömer, I-V, Beyrut 1974 [İstanbul 1305 baskısının tıpkıbasımı]; I-II, Bingazi 1973-1975; Riyad 1417/1996; nşr. Emîl Bedî' Ya'kûb, I-V, Beyrut 1419/1998; ayrıca bk. **el-KÂFİYE**). **M. Vecîh Tikrîti**, *Menhecû'r-Rađî el-Esterâbâdî fi Şerhi'l-Kâfiye fi'n-naḥv* adıyla yüksek lisans tezi (Dimaşk Üniversitesi Arap Dili ve Edebiyatı Bölümü), Yahyâ Beşîr el-Mısri de *Şerhu'r-Rađî li-Kâfiyeti'bni'l-Hâcib I-II* isimyle bir doktora tezi hazırlamıştır (1417/1996, Riyad, Câmîatü'l-İmâm Muhammed b. Süüd el-İslâmiyye). **2. Şerhu's-Şâfiye**. İbnü'l-Hâcib'in *eş-Şâfiye* adlı risâlesine yazılmış sistematik bir şerhtir. Esterâbâdî'nin açıklamaları eserini sarf ilminin ana kaynaklarından biri haline getirmiştir (Leknev 1262, 1326/1846; Tahran 1280; Delhi 1283; İstanbul 1290; Lahor 1315; nşr. Muhammed Muhyiddin Abdülhamîd, Kahire 1348, Beyrut 1395/1975; nşr. M. Nûr el-Hasan ve dğr., I-IV, Kahire 1395/1975; ayrıca bk. **eş-ŞÂFİYE**). **3. Nazmü'le'âli'l-mübbe'a fi şifati'l-kitâbeti'l-muhtere'a**. Kitâbet sanatına dair didaktik bir manzumedir (*DDBİ*, VIII, 180). **4. Hâşiye 'alâ Şerhi Tecridi'l-Akâ'idi'l-cedîde ve'l-Hâşiyeti'l-kadîme** (*Hediyetü'l-ârifin*, II, 134). **5. Hâşiye 'alâ Şerhi'l-Celâl ed-Devvânî li-Tehzîbi'l-man-**

tık ve'l-ke'lâm (a.g.e., a.y.). **6. Şerhu'l-Kaşâ'idi's-seb'i'l-Aleviyyât l'ibn Ebi'l-Hadîd** (*A'yânü's-Ş'ra*, IX, 152).

BİBLİYOGRAFYA :

Süyûti, *Buğyetü'l-vu'ât*, I, 567-568; Abdülkâdir el-Bağdâdî, *Hizânetü'l-edeb*, I, 12; Hür el-Âmilî, *Emelü'l-âmil* (nşr. Ahmed el-Hüseynî), Necef-Bağdad 1385/1965, II, 255; Brockelmann, *GAL*, I, 367-368, 370; *Suppl.*, I, 532/5, 535/1, 713; *Hediyetü'l-ârifin*, II, 134; Kehhâle, *Mu'cemü'l-mü'ellifin*, IX, 183; Hânsârî, *Ravzâtü'l-cennât* (nşr. Esedullah İsmâiliyyân), Kum 1391, III, 346-347; Abdullah Efendi el-İsfahânî, *Riyâzü'l-ulemâ' ve ḥiyâzü'l-fuzalâ'* (nşr. Ahmed el-Hüseynî), Kum 1401, V, 53-54; Hasan es-Sadr, *Te'sisü's-Ş'ra*, Beyrut 1401/1981, s. 131-133; *A'yânü's-Ş'ra*, IX, 151-153; *Ma'a'l-Mektebe*, s. 281-283; H. Fleisch, "Note sur al-Astarâbâdî", *Historiographia Linguistica*, I, Amsterdam 1974, s. 165-168; Nebhân Yâsîn, "Şerhu'r-Rađî 'alâ Kâfiyeti'bni'l-Hâcib", *Mecelletü Âdâbi'l-Müstansırıyye*, III, Musul 1978, s. 163-190; P. Larcher, "Note sur trois éditions...", *Arabica*, XXXVI, Leiden 1989, s. 109-113; M. Vecîh Tikrîti, "el-İletü'n-naḥviyye", *MMLAÜr.*, XXV/61 (1422/2001), s. 47-75; A. J. Mango, "al-Astarâbâdî", *EJ* (Fr.), I, 742-743; Mihrân Erzende, "İsterâbâdî", *DMBİ*, VIII, 179-180.

SADRETTİN GÜMÜŞ

RADÎ es-SÂĠÂNÎ

(bk. SÂĠÂNÎ, Radıyyüddin).

RADÎ eş-ŞERÎF

(bk. ŞERÎF er-RADÎ).

RADLOFF, Friedrich Wilhelm (1837-1918)

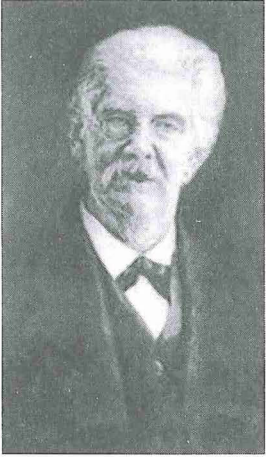
Alman asıllı Rus Türkologu.

Berlin'de doğdu. Rusça adı Vasily Vasiloviç Radlov olup babası Berlin polis komiseri Wilhelm W. Radloff'tur. İlk ve orta öğrenimini Berlin'de tamamladıktan sonra Berlin Üniversitesi Felsefe Fakültesi'ne kaydoldu (1854). Önce felsefe ve ilâhiyat tahsil etmek istediyse de daha sonra filolojide karar kıldı. Radloff'un yetişmesinde klasik edebiyat hocası ve pedagog olan Benari'nin, karşılaştırmalı dil bilimini kuran Franz Bopp'un, dilci ve filozof Heimann Steinthal'in, filozof ve politikacı August Friedrich Pott'un, Doğu dillerini inceleyen ve Radloff'u Doğu dillerine yönlendiren Wilhelm Schott'un, coğrafya âlimi Karl Ritter'in etkileri oldu. Türkçe, Moğolca, Mançuca ve Çince öğrendi. Öğreniminin büyük bir kısmını Berlin'de yaptı, iki dönem Halle'de bulundu ve doktorasını Jena Üni-

versitesi'nde "Über den Einfluss der Religion auf die Nationalitetan und Sprachen Hochasiens" isimli teziyle tamamladı (1858). W. Radloff'un yetiştiği yıllar klasik filoloji ve İndogerman dilleri sahasında esaslı araştırmaların temelini attığı bir dönemdi ve Berlin Üniversitesi de Almanya'nın bilim merkezi olarak özellikle dilcilik alanında önemli bir yere sahipti. Bu çerçevede, tahsili geniş ve sağlam bir temele oturan Radloff, A. F. Pott'un dillerin gelişmesinin her zaman medeniyetin gelişmesiyle paralel yürümediği şeklindeki teorisinden etkilenerek çalışmalarında dil hadiselerini halk psikolojisi yerine insanların ferdi özellikleriyle açıklamaya çalıştı.

Bu dönemde Moskova, Kazan ve Petersburg, Türkoloji çalışmalarının merkezi konumunda olan şehirlerdi. Petersburg'da 1819 yılında kurulan üniversite Doğulu milletlerin kültürleriyle ilgili araştırmaları yürütmekteydi. 1854'te Kazan Üniversitesi lağvedilince hocalarının büyük kısmı Petersburg'a taşınarak Şark Fakültesi'nde görev aldı. Radloff da hocası W. Schott'tan aldığı tavsiye mektubuyla Doğu sefer heyetine katılmak üzere Aleksandr Kaimoviç Kâzım Bek, Şeyh Muhammed Ayaz Tanta'vî, İlya Nikolayeviç Brezin, Daniel Abramoviç Chwolson, Vasiliy Pavloviç Vasiliyev, Otto von Böhtlingk gibi tanınmış şarkiyatçıların bulunduğu Petersburg'a gitti (1858). Ancak bu heyetin bir türlü yola çıkamaması üzerine geçimini sağlamak için Almanca, Latince ve İtalyanca dersleri vermeye başladı. Bu arada Rusça'sını ilerletti ve üniversitede sınava girerek lise öğretmenliği hakkını elde etti. Bu sırada Meyendorff ve Schiefner tarafından kendisine Altay bölgesindeki Barnaul şehrinde öğretmenlik yapması önerildi. Radloff böylece Tunguz dilleri yerine, uzmanlık alanını değiştirip yaz aylarında Türk boyları arasında çalışmak üzere Barnaul'a Almanca ve Latince öğretmeni olarak tayin edildi (1859).

Barnaul'da on iki yıl kalan Radloff, Mâdencilik Yüksek Mektebi'nde öğretmenlik yaparken yaz tatillerinde Sibiryâ ve Türkistan'daki Türk boyları arasında dil, etnografya, folklor, coğrafya ve tarih malzemeleri derlemek amacıyla gezilere çıktı. Bu çalışmaları yapabilmek için 1860'ta Altay şivelerini öğrenmeye başladı. 1860-1863 yılları yaz aylarında Altay, Soyon, Kazak-Kırgız, İli ve Abakan Türkleri arasında derlemeler ve araştırmalar yaptı. 1864'te tahsisatını yenilemek üzere Petersburg'a gitti, oradan Berlin ve Tirol'e geçti. Bir yıl sonra Barnaul'a döndü. 1870 yılına kadar

Friedrich
Wilhelm
Radloff

Altaylar, Batı Sibirya, Yedisu, İli, Türkistan ve Çin'de dolaşarak derlemelerini sürdürdü. Türkistan gezisi sırasında Buhara Hanlığı ile Rusya arasındaki sınırı çizmekle görevli komisyonda görev aldı. Barnaul'da bulunduğu yıllarda derlediği malzemelerin yer aldığı *Proben der Volkslitteratur der türkischen Stamme* adlı külliyatını 1866 yılından itibaren yayımlamaya başladı.

1871'de Saint Petersburg'a giderken Kazan Maarif müdürü Şestakov kendisine İdil boyu müslüman mekteplerinin müfettişliği görevini teklif edince Radloff 1872 yılı kış aylarında Kazan'a geçti. Çarlık Rusyası'nın Rus asıllı olmayan milletleri Ruslaştırma ve hıristiyanlaştırma politikası doğrultusunda, İslâm cemaati ve yerli zenginler tarafından himaye edilen Türk-Tatar mektep ve medreselerinde Rus dili okutulmasını temin ve bunun kontrolünden sorumlu olarak müfettişlik göreviyle Kazan'a tayin edilen Radloff bu plan dahilinde Kazan Muallim Mektebi'ni kurdu (1876). Rus politikaları doğrultusundaki şiddetli baskılar Rus dilinin öğrenilip öğrenilmemesi konusunda tartışmalara sebep oldu. Kazanlı aydınlar bunun halkın millî ve dinî yapısını zayıflatmak üzere uygulandığını düşünerek karşı çıktı. Türk boyları arasında dolaşırken Rus hükümetine siyasî içerikli raporlar verdiği bilinen Radloff, Kazan'da bulunduğu sırada yazdığı raporlarda istenen politikada yalnızca eğitim yoluyla başarıya ulaşmanın mümkün olmadığı, idarî tedbirlerin de alınması gerektiği üzerinde durdu. Camilerin azaltılması, Orenburg'daki Merkez Dîniye Nezâreti'nin yeni baştan düzenlenmesi, mukavemet gösteren mollaların sürülmesi, din görevlisi olarak vazife alacak kişilere Rus dilini bilme şartı getirilmesi gibi tavsiyelerde bulundu.

Radloff, Kazan'da kaldığı 1872-1884 yılları arasında pedagoji, felsefe ve dil bilimiyle de meşgul olarak on civarında eser yazdı. Türk-Tatar çocukları için Kazan Türkçesi ile bir okuma kitabı hazırladı. 1881'de Berlin'de toplanan V. Şarkiyatçılar Kongresi'ne katıldı. 1884 yılında *Kutadgu Bilig*'in Viyana nüshasının faksimilesini yayımlamak üzere Avusturya'ya gitti. Bu seyahati sırasında Petersburg İlimler Akademisi'nin teklifini kabul etti ve aslı üye olarak bu üniversiteye geçti. Avusturya dönüşünde Petersburg'a yerleşti. Burada, derlediği malzemeyi tasnif etme ve yayımlama faaliyetlerine hız verdi. Bu arada Nikolay Fyodoroviç Katanov, Platon Mihayloviç Melioranskiy, Sergey Efimoviç Malov, Boris Yakovleviç Vladimirtsev gibi ilim adamlarının yetişmesine katkısı oldu. Kırım'a (1886) ve Batı Karaylar'a (1887) giderek araştırmalar yaptı, Macar İlimler Akademisi'nin muhabir üyeliğine seçildi (1888). Orhon bölgesine gönderilen ilim heyetinin başkanlığını yaptı (1891). 1899'da Roma'da toplanan XII. Şarkiyatçılar Kongresi'nde Radloff'un teklifi üzerine Saint Petersburg'da, Orta Asya ve Uzakdoğu'nun arkeolojik ve lengüistik yönden araştırılması için milletlerarası bir cemiyetin kurulmasına karar verildi. XIII. Şarkiyatçılar Kongresi'nde (Hamburg 1902) konu tekrar görüşülerek cemiyetin tüzüğü kabul edildi ve başkanlığına Radloff getirildi. Etnografya müzelerini incelemek için Batı Avrupa'ya dolaştı (1907). 12 Mayıs 1918'de Petersburg'da öldü.

Radloff, sayısı 150'yi aşan eseriyle Türkoloji'nin kurulmasında ve gelişmesinde büyük rol oynamış, Türkoloji'de "Radloff devri" diye anılan bir döneme imza atmıştır. Gerek derlemelerinde gerek sözlük ve gramer çalışmalarında işaretlerinin çoğu Kiril harflerine dayanan kendine özgü bir transkripsiyon alfabesi kullanmıştır. Radloff, çalışmalarını belli bir sahada yoğunlaştırmayıp Türkoloji'nin birçok dalıyla uğraşmış, bu durum bazı alanlardaki çalışmalarında eksiklik ve yanlışlıklara sebep olmuş ve bu yönüyle eleştirilmiştir.

Eserleri. 1. *Proben der Volkslitteratur der türkischen Stamme Süd-Sibriens* (I-X, St. Petersburg 1866-1907). Radloff'un Barnaul'da bulunduğu yıllarda Türk boyları arasında yaptığı gezilerde dil, halk edebiyatı, halk bilgisi ve diğer konularda derlediği metinleri içerir. İlk altı cildi Almanca'ya, son iki cildi Rusça'ya çevrilip metinlerle birlikte basılmıştır. Eserin VII. cildi Ignác Kúnos, IX. cildi Nikolay Fyodoroviç

Katanov, X. cildi Valentin Moschkoff tarafından derlenmiştir. Ciltlerin içeriği kısaca şöyledir. I. cilt (1866): Kuzey ve Güney Altay ağızları, Şorkiji ve Tuva ağızı; II. cilt (1868): Hakas ağızı; III. cilt (1870): Kazak ağızları; IV. cilt (1872): Barbara Batı Sibirya ağızları; V. cilt (1885): Kara Kırgız ağızları; VI. cilt (1886): Taranci, Kazan Tatarcası ağızları; VII. cilt (1896): Kırım ağızları; VIII. cilt (1899): Osmanlı sahası; IX. cilt (1907): Abakan Tatarları ve Karagas ağızları; X. cilt (1904): Basarabya Gagauzları'nın ağızları. 2. *Versuch eines Wörterbuches der Türk-Dialacte* (I-IV, St. Petersburg 1893-1911). Radloff, derlediği metinlerde yer alan kelimeleri içeren bir sözlük hazırlamak amacıyla çalışmaya başlamış, daha sonra eski Türkçe (Orhon yazıtları ve Uygurca), Orta Türkçe (*Kutadgu Bilig*) metinleri, *Cudex Cumanicus*, Osmanlıca ve Çağatayca gibi yazı dillerinin sözlüklerini de tarayıp bu eserini oluşturmuştur. Türk lehçeleri alanında büyük bir ihtiyacı karşılayan ve bugüne kadar değerini koruyan eserde Türkçe kelimeler ve bu kelimelerin kullanımına dair verilen örnekler Almanca ve Rusça tercümeleriyle birlikte kaydedilmiştir. 3. *Kudatku Bilik, Facsimile der Uigurischen Handschrift der K. K. Hofbibliothek in Wien* (St. Petersburg 1890). *Kutadgu Bilig*'in XIX. yüzyılın başında Hammer tarafından kaçırılarak Viyana'ya götürülen Herat nüshasının tıpkıbasımıdır. Radloff bu yayının sonuna Paris, Berlin, Oxford, Viyana ve Saint Petersburg Asya Müzesi kütüphanelerinde bulunan *Oğuznâme*, *Tezkiretü'l-evliyâ* gibi Uygur harfleriyle yazılmış eserlerden bazı örnek metinler eklemiştir. 4. *Das Kudatku Bilik des Jusuf Chass-Hadschib aus Bälasagun* (I-II, St. Petersburg 1891-1900). Eserin ilk cildi *Kutadgu Bilig*'in özel olarak döktürdüğü Uygur harfleriyle yayımıdır. Radloff eserin girişinde Uygur adı üzerinde genişçe durmuş, Oğuz Kağan Destanı'nın Almanca tercümesini verdikten sonra Uygurlar hakkında İslâm ve Çin kaynaklarındaki bilgileri aktarmış, Uygurlar'ın tarihi, alfabe sistemlerine dair bilgi vermiştir. II. cilt, eserin Viyana ve Kahire nüshalarına dayanarak yapılan transkripsiyonlu metnini ve Almanca tercümesini içerir. 5. *Das türkische sprachmaterial des Codex Cumanicus* (St. Petersburg 1887). Kuman Türkçesi'nin tek dil yadigarı olan *Codex Cumanicus*'un Geza Kuun'un neşriyle karşılaştırılmalı yayımıdır. Radloff eserin başına geniş bir sözlük koymuş, her kelimenin diğer Türk lehçelerindeki kar-

şılıklarını da göstermiştir. 6. *Die Alttürkischen Inschriften der Mongolei* (St. Petersburg 1895). Kül Tigin, Bilge Kağan ve Yenisey kitâbelerinin transkripsiyonlu metni ve Almanca tercümeleriyle eski Türk ağzlarının morfolojisini, metinlerdeki olayların kronolojisini, Türk kabile ve boy adlarını, yer ve şahıs isimlerini ihtiva etmektedir. 7. *Vergleichende Grammatik der nördlichen Türksprachen* (I-II, Leipzig 1883). Radloff, Türk lehçelerinin karşılaştırmalı gramerini hazırlamaya başlamış, ancak sadece Kuzey Türkçesi'ne ait ses bilgisi kısmını yazabilmiştir. 8. *Altürkische Studien* (I-VI, St. Petersburg 1909-1912). 9. *Über alttürkische Dialekte: Die Seldschukische Verse im Rebâbnâme* (*Melanges Asiatiques* içinde, III, [St. Petersburg 1889], s. 17-77). Sultan Veled'in *Rebâbnâme*'sinin Viyana nüshasının metnini, metnin Rus harfleriyle transkripsiyonunu, fonetik özelliklerini ve gramer açıklamalarını içerir. 10. *Aus Sibirien* (I-II, Leipzig 1884). Radloff'un gezilerinde tuttuğu notlarla Sibirya ve Türkistan'daki Türk boylarının dili, dini, etnografyası, tarihi, arkeolojisi, coğrafya ve ticaret hayatı gibi konuları içeren eser Ahmet Temir tarafından Türkçe'ye çevrilmiştir (*Sibirya'dan*, I-II, İstanbul 1954-1956). Eserin aynı mütercim tarafından yapılan özet bir çevirisi de vardır (*Sibirya'dan Seçmeler*, Ankara 1976). Radloff'un bunların dışında birçok kitabı, makalesi, atlasları ve raporları bulunmaktadır (eserlerin geniş bir listesi için bk. Temir, *Türkoloji Tarihinde Wilhelm Radloff Devri*, s. 136-166).

BİBLİYOGRAFYA :

W. Radloff, *Sibirya'dan* (trc. Ahmet Temir), İstanbul 1954-56, tercüme edenin girişi, I, s. VII-LXX; II, s. V-X; Şükrü Akkaya, *Radloff'un Hayatı ve Eserleri*, Ankara 1952; Ahmet Temir, "Fr. W. Radloff'un Kazan Raporları", *Reşit Rahmetî Arat İçin*, Ankara 1966, s. 418-422; a.mlf., *Türkoloji Tarihinde Wilhelm Radloff Devri*, Ankara 1991; a.mlf., "Wilhelm Radloff'un Hayatı", *TDI*, LVI/444 (1988), s. 293-303; Naciye Yıldız, *Manas Destanı (W. Radloff) ve Kırgız Kültürü ile İlgili Tespit ve Tahliller*, Ankara 1995; a.mlf., "Wilhelm Radloff; Hayatı, Eserleri, Manas Destanı", *TK*, XXXIII/384 (1995), s. 205-224; Hasan Eren, *Türklük Bilimi Sözlüğü I: Yabancı Türkologlar*, Ankara 1998, s. 262-269; a.mlf., "Wilhelm Radloff ve Türk Diyalektleri Sözlüğü", *TDI*, LVI/444 (1988), s. 336-354; Osman Sertkaya, "Eski Türkçe (Göktürkçe ve Uygurca) Araştırmacı Olarak Wilhelm Radloff", a.e., LVI/444 (1988), s. 303-317; Zeynep Korkmaz, "Friedrich Wilhelm Radloff'un Orta Türkçe Üzerindeki Çalışmaları", a.e., LVI/444 (1988), s. 318-328; Nuri Yüce, "Friedrich Wilhelm Radloff'un Derlemeleri", a.e., LVI/444 (1988), s. 329-335.

NACİYE YILDIZ

RADO, Şevket

(1913-1988)

Yazar, yayımcı ve gazeteci.

Üsküp yakınlarındaki Radovişte'de doğdu. Asıl adı Şevket Hıfzı'dır. Babası Vâizzâdeler'den Hıfzı Bey, anne tarafından büyük babası Selânik'te birkaç gazete çıkarmış olan Mustafa Bey'dir. Balkan Harbi sırasında ailesi İstanbul'a göç etti. Vefa Orta Mektebi'nde başladığı öğrenimini Per-tevniyal Lisesi'nde tamamladı (1933). Lise son sınıfta iken gazete muhahhiliği yaptı. Gazetede çalışırken İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ne devam etti. İkinci sınıfta kaydını Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ne aldırdı. Fakülteyi bitirince İstanbul'a döndü ve 1939'da *Akşam* gazetesinde fıkra yazarlığına başladı; bu yazılarını yirmi beş yıl sürdürdü. Ayrıca liselerde sosyoloji ve edebiyat öğretmenliği yaptı, Gazetecilik Enstitüsü'nde yazı türlerine dair ders verdi. İstanbul Radyosu'nda başladığı "Aile Sohbetleri" adlı haftalık konuşmalarını uzun süre devam ettirdi. 1945'te Yapı ve Kredi Bankası'nın basın ve yayın işlerini yürütmeye başladı ve Doğan Kardeş matbaalarını kurdu. *Doğan Kardeş* (1945), *Aile* (1947) ve *Resimli Hayat* (1952-1953) dergilerini yayımladı. 1956'da *Hayat* dergisini çıkarmaya başladı. *Hayat Tarih Mecmuası* (Şubat 1965 - Aralık 1982, Nisan 1978'den itibaren *Hayat Tarih ve Edebiyat Mecmuası*) alanında önemli bir boşluğu doldurdu. Pek çok yayını arasında *Hayat Ansiklopedisi*, *Hayat Büyük Türk Sözlüğü*, Hâfız Osman hattı bir Kur'ân-ı Kerîm, *Hünernâme* ve *Subhatü'l-ahbâr* gibi kitaplar baskı tekiğiyle dikkat çeken yayınları oldu. 1975'te *Türkiyemiz* dergisinin genel yayın yönetmenliğini üstlendi. Son yıllarında *Tercüman* gazetesinde pazar günleri sohbet yazıları yazdı. 9 Nisan 1988 tarihinde İstanbul'da öldü ve Zincirlikuyu Mezarlığı'nda toprağa verildi. 1983'te Türk Dil Kurumu Bilim Kurulu üyeliğine seçilen Rado, Başbakanlık Basın Yayın Genel Müdürlüğü "Basın Mesleğinde Elli Yıl Hizmet Belgesi" ile basın şeref kartı sahibiydi. Elli yıllık gazetecilik hizmetinden dolayı 1987'de Burhan Felek ödülüne lâyık görüldü.

Lise yıllarında şiire başlayan Şevket Rado'nun edebiyata yönelmesinde Fransızca hocası Nurullah Ataç'ın büyük etkisi olmuştur. 1931 ve 1932'de Şevket Hıfzı imzasıyla *Muhit*, *Milli Mecma*, ardından *Varlık*'ta çıkan şiirleriyle Ahmed Hâşim ve Cahit Sıtkı'nın (Tarancı) dikkatini çekti. Ne-

cip Fazıl'ın *Ağaç* mecmuasını çıkarmasına yardımcı oldu. Söyleyişte Necip Fazıl etkisi belirgin olan şiirlerinde hüznün ve yalnızlık gibi duygular ağır basar; içine kapalı, bedbin bir ruh hali hissedilir. Bazı şiirleri bes-telenmiştir. Nesir yazılarında ve konuşmalarında sohbet havası içinde yalın bir dil kullanmış, insanı mutlu edecek, hayatını güzelleştirecek konuları seçmiş, hayatın her yaşta ayrı güzellikleri olduğuna dikkat çekmiştir. Unutulmaya yüz tutmuş gele-neknel sanatların tanıtılması ve canlandırılmasında gösterdiği çabalarıyla da bilinen Şevket Rado, Emin Barın'ın Divanyolu'ndaki atölyesinde yapılan, Halim Özyazıcı, Muhsin Demironat, Rikkat Kunt, İslam Seçen, Kemal Batanay gibi üstatların yer aldığı toplantılara katılmış, bu toplantılarda hat, tezhip ve cilt sanatları üzerinde yapılan değerlendirmelerden yararlanmış-tır. Hat sanatı ve hattatlarla ilgili çeşitli makaleler yazan Şevket Rado, Türk sanatları alanında kazandığı bilgi ve tecrübeyle büyük yatırımla yapılarak Cumhuriyet döneminin en seçkin hat koleksiyonunu oluşturmuş, ölümünden sonra bu koleksiyonun önemli bir kısmı Sakıp Sabancı Müzesi tarafından satın alınmıştır.

Eserleri. Şiirlerini *Şiirler / Kördüğüm* adlı bir kitapta toplamıştır (İstanbul 1970). **Nesir Yazıları:** *Eşref Saat* (İstanbul 1956), *Ümit Dünyası* (İstanbul 1957), *Hayat Böyledir* (İstanbul 1962), *Aile Sohbetleri* (İstanbul 1967), *İnsan Severse Yaşar* (İstanbul 1981), *Saadet Yolu* (İstanbul 1981), *Sözün Gelişi* (İstanbul 2003) (haz. Cem Akaş). **Gezi Notları:** *Amerikan Masalı* (İstanbul 1950), *50. Yılında Sovyet Rusya* (İstanbul 1968), *Milliyetçi Çin Ne Âlemde?* (Ankara 1969). **Derleme, Biyografi:** *Yunus Emre* (İstanbul 1972), *Türk Şairlerinden Seçmeler* (İstanbul 1972), *Kerem ile Aslı* (İstanbul 1972), *Karacaoğlan* (İstanbul 1974), *Türk Hattatları* (İstanbul 1984), *Ahmed Midhat Efendi* (Ankara 1986). **Diğer Çalışmaları:** *Bursa* (İstanbul 1948, Vedat Nedim Tör ile birlikte); *Yaşayan Mevlidi Şerif* (İstanbul 1964); *Sultan Cem'in Başına Gelenler: Vâkiât-ı Sultan Cem* (İstanbul 1969); *Kuruluşunun 25. Yıldönümünde Yapı Kredi Bankası ve Kâzım Taşkent* (İstanbul 1969); *Yirmisekiz Mehmet Çelebi'nin Fransa Seyahatnamesi* (İstanbul 1970); *Bostancıbaşı Defteri* (İstanbul 1972); *Harb İçinde Elçilik*, İzzet Fuat Paşa'nın hatıralarından (İstanbul 1976); *Onsekizinci Yüzyılın Başında Osmanlı Kıyafetleri* (Fransız Büyükelçisi Marquis de Ferriol'un Hollandalı Ressam Van Mour'a yaptırdığı 100 resimle Türkler'e ait bazı tö-